

Transformatieplan Amsterdam – Amstelland

2018 – 2020

versie, december 2018

1. Inleiding

Op 30 januari 2018 is de eerste (tussen)evaluatie van de Jeugdwet verschenen en overhandigd aan de ministeries van VWS en JenV en de VNG. (Samenvatting evaluatie jeugdwet door het NJi). In februari zijn een aantal regionale 24-uursessies georganiseerd en een landelijke bijeenkomst om de uitkomsten te bespreken en het vervolg te bepalen.

Naar aanleiding van de evaluatie van de jeugdwet en deze 24-uursessies is het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd opgesteld. Met dit actieprogramma willen minister de Jonge (VWS) en minister Dekker (Rechtsbescherming) investeren in een betere zorg voor de jeugd; de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Het uitgangspunt is dat het belang van het kind nog meer centraal moet komen te staan in de jeugdhulp. De keuze voor een meerjarenprogramma maakt het mogelijk om de belangrijkste knelpunten structureel en in onderlinge samenhang aan te pakken. Daarbij gaat het niet zozeer om innovaties maar vooral om lokaal en regionaal een lerende aanpak te ontwikkelen, waarbij cliënten, professionals en gemeenten elkaar aanvullen en versterken. In dit programma zijn zes actielijnen opgenomen en uitgewerkt

- Actielijn 1: Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen
- Actielijn 2: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien
- Actielijn 3: Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen
- Actielijn 4: Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden
- Actielijn 5: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt
- Actielijn 6: Investeren in vakmanschap

In het afgelopen jaar is veel bereikt en zijn goede stappen gezet in het realiseren van de transformatieopgave. Veel is bereikt, maar er is ook nog veel te doen. We grijpen de kans die het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd ons biedt met beide handen aan in de regio Amsterdam-Amstelland. Onze ambitie is dat onze jeugd gezond en veilig opgroeit en dat ouders in staat zijn om hun kinderen op te voeden. Ouders, jongeren en kinderen worden ondersteund bij wat zij zelf kunnen en problemen worden zo veel mogelijk voorkomen. Opvoeden is een zaak van ons allemaal, iedereen kan daarin een bijdrage leveren. Soms is er meer nodig. Dan is er een hulpverlener in de buurt die snel in gesprek gaat met het gezin en aanzet tot actie. Aan kinderen en gezinnen die langdurig hulp nodig hebben bieden we hulp op maat. Bij risico's wordt er snel en adequaat gehandeld. We willen dit doen met een eenvoudig en effectief jeugdstelsel. Een jeugdstelsel dat werkt ten dienste van de dagelijkse leefwereld van het kind en zijn ouders, en dat gebaseerd is op eigen kracht, sociaal netwerk, inclusie en integraliteit. Intensieve samenwerking met tal van maatschappelijke partners die in die leefwereld(en) actief zijn is daarbij onontbeerlijk. Een gedeeld eigenaarschap om een gedeelde ambitie waar te maken.

'Samen kom je verder'

Samenwerken vanuit een gedeelde ambitie en gericht op wat echt verschil maakt voor de jeugdige en de ouders, vraagt om een open en nieuwsgierige grondhouding met voldoende ruimte voor dialoog en reflectie. We werken vanuit het perspectief van wat ouders, jongeren en kinderen kunnen en willen, en wat hen echt helpt om hun leven goed in te richten.

Deze uitdaging pakken we samen op binnen de regio Amsterdam-Amstelland en vooral ook met de vele samenwerkingspartners in het veld. Zij zijn het die uitvoering geven aan de ondersteuning en hulp, gesprekken voeren met de ouders en kinderen en voor moeilijk opgaven staan.

Dat belang komt ook naar voren in het feit dat onze transformatieplannen echt tot stand zijn gekomen in samenspraak met aanbieders. We zijn eerst gestart met een kleine werkgroep waarin de eerste ideeën en ambities zijn geformuleerd. Vervolgens zijn daar door de regio's gezamenlijk keuzes over gemaakt. De gekozen voorstellen zijn vervolgens uitgezet naar alle gecontracteerde aanbieders met het verzoek hier input op te leveren. Aan dat verzoek is goed gehoor gegeven door de aanbieders. Deze waardevolle input hebben we gebundeld en vervolgens zijn de nieuwste plannen in een werksessie ter nadere uitwerking voorgelegd aan de betrokken aanbieders. Dit heeft geleid tot het voorliggende transformatieplan.

Leeswijzer

In oktober 2013 hebben de regiogemeenten in Amsterdam-Amstelland een gezamenlijke visie op de transitie en transformatie opgesteld (hoofdstuk 1). Vervolgens is in hoofdstuk 2 per actielijn van het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd opgenomen welke voorstellen er de aankomende jaren worden uitgevoerd. Hierin geven we per voorstel aan wat het doel van het voorstel is, hoe dat gerealiseerd wordt (aanpak), welke partijen erbij betrokken zijn en worden, hoe het voorstel gemonitord gaat worden en wat de verbinding is met andere regio's en initiatieven. Ook beschrijven we hoe en waar kennisdeling plaatsvindt en wat het eindproduct en vervolg is van het voorstel. Tot slot geven we een overzicht van de benodigde financiën uit het transformatiebudget (hoofdstuk 3).

Bij het opstellen van het plan heeft het perspectief van de ouders, jongeren en kinderen centraal gestaan en wat we beter kunnen doen voor hen. Bij de programma-organisatie zullen belangenorganisaties zoals het Jeugdplatform betrokken worden. Bij de uitwerking en uitvoering van de voorstellen wordt het cliëntperspectief vertegenwoordigd door ervaringsdeskundige jongeren en (pleeg)ouders die deelnemen aan de project- en werkgroepen.

2. Visie

In het Regionaal transitiearrangement Regio Amsterdam-Amstelland van oktober 2013, wordt invulling gegeven aan de destijds beoogde transitie en transformatie. Naast het realiseren van de zorgcontinuïteit voor kinderen en jongeren, is een ontwikkelagenda vastgesteld waarin gemeenten, instellingen en financiers verder werken aan een succesvolle transitie en transformatie. Een breed en ambitieus ontwikkelproces met de ambitie:

De sociale veerkracht te versterken, zodat ouders, jeugdigen, scholen en buurten problemen klein kunnen houden en zelf kunnen oplossen. Waar dit niet lukt ondersteunen gemeenten op maat waarbij we ook oog houden voor specialistische hulp en voorzieningen die hierin belangrijk blijven. Centraal staat dat we mensen in staat stellen meer controle over hun eigen leven en omgeving te nemen. Dat we professionals meer ruimte geven om van hun ervaring en expertise gebruik te maken. Zo voorkomen we groei van problemen wanneer dit voorkomen kan worden en worden ondersteuningsvragen effectief ingevuld.

Gemeenten versterken de wijkgerichte aanpak, het inzetten op preventie en het vroegtijdig ingrijpen om erger te voorkomen. Zodat vroeg en integraal signaleren en diagnosticeren vaker leidt tot een ‘in een keer goed’-verwijzing. Het beroep op duurdere voorzieningen willen we verminderen, met een verantwoorde afbouw en efficiencywinst door betere samenwerking. Voor de gemeenten geldt dat zij allen werken aan de herinrichting van hun eerste lijn. Alhoewel de organisatievorm kan verschillen per gemeente (Jeugdteam, CJGPlus, sociaal team, et cetera) geldt dat gemeenten hun eerste lijn organiseren in interdisciplinaire, gebiedsgerichte teams. Ondersteuning bieden we het liefst extramuraal in de omgeving van school en ouders.

En wanneer opname of uithuisplaatsing dan toch noodzakelijk is, zetten we innovatief en integraal aanbod in om deze situatie zo kort mogelijk te laten duren. Het verblijf buiten het eigen gezin willen we zo normaal mogelijk laten verlopen: niet in een residentiële instelling als dat niet nodig is, maar eerder via pleegzorg of gezinshuizen.

Aan deze ambitie is hard gewerkt met recentelijk (januari 2018) de start van de nieuwe werkwijze om de jeugdhulp nog meer passend, effectief en efficiënt te laten zijn. Organisaties en gemeenten werken daarvoor op een intensieve en integrale manier samen. De insteek is om breder te kijken naar wat een gezin aan ondersteuning nodig heeft – op alle leefdomeinen en op langere termijn. In samenhang daarmee kopen de gemeenten de specialistische jeugdhulp niet langer als losse producten in, maar als onderdeel van een breder perspectiefplan dat vooraf wordt opgesteld en waarin de ondersteuningsbehoefte van het gezin centraal staat.

Kenmerken van deze fundamentele vernieuwing van de jeugdhulp zijn:

- Eigen regie door ouders, centraal, waar nodig met ondersteuning door het lokale team.
- Samenhangende hulp op alle leefdomeinen voor gezinnen die dat nodig hebben, denk aan huisvesting, schulden of andere vraagstukken binnen de leefwereld van het gezin.
- Meer handelingsvrijheid voor de professionals.
- Een vast, helder en reëel tarief voor eenvoudige vormen van jeugdhulp.
- Een verlichting van de administratieve last.
- Duidelijkheid over de rol en verantwoordelijkheid van professionals (hoofdaannemerschap).
- Een verantwoorde besteding van het budget.
- Meetbare resultaten en daarmee inzicht in kwaliteit van de jeugdhulp.

3. De transformatieagenda

In dit hoofdstuk is per actielijn van het fonds aangegeven welke activiteiten wij willen financieren vanuit het fonds. Het uitgangspunt is dat binnen drie jaar, of zo veel eerder als mogelijk, duidelijk is of de voorstellen uit het transformatieplan een positieve bijdrage leveren en zo ja, of ze dienen te worden opgenomen in het structurele aanbod van activiteiten en voorzieningen in de regio Amsterdam-Amstelland. Hiervoor werken we per voorstel met meetbare doelen en resultaten.

Overzicht actielijnen en voorstellen

Actielijn 1: Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen
Voorstel 1. Opstellen regionale visie op de toegang en doorontwikkeling van deze toegang
Actielijn 2: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien
Voorstel 2. Inzetten op veiligheid in het gezin en kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien
Voorstel 3. Afbouw JeugdzorgPlus en stoppen met separeren
Actielijn 3: Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen
Voorstel 4. Doorgaande schoollijn met ondersteuning van jeugdhulp
Actielijn 4: Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden
We nemen geen voorstellen op en volgen hiervoor de landelijke ontwikkelingen en leren van andere regio's. Ook worden er reeds initiatieven uitgevoerd.

Actielijn 5: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt

Voorstel 5. Uitrol pilot Innovatieve psychiatrie

Voorstel 6. Gezinsbehandeling met een of beide ouders met psychische problemen

Voorstel 7. Pilot verkorten doorlooptijd Jeugdbeschermingsketen

Voorstel 8. Onderzoek (cliënt)ervaring Preventieve Jeugdbescherming

Actielijn 6: Investeren in vakmanschap

Voorstel 9. Een Lerende omgeving voor de jeugdprofessionals

3.1 Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen***Voorstel 1: Opstellen regionale visie op de toegang en doorontwikkeling van deze toegang*****DOEL/INNOVATIE**

In de regiogemeenten worden lokaal, vanuit de ambitie zoals beschreven op pagina 2, de toegang en lokale teams doorontwikkeld. Een gedeelde regionale visie op de toegang tot hulp en de specialistische (regionale) jeugdhulp, is ondersteunend om de toegang tot hulp goed te organiseren en uit te voeren. Voor de doorontwikkeling ervan worden diverse initiatieven ondernomen.

AANPAK

Het voorstel is om een eenduidige regionale visie voor 6 gemeenten op te stellen over de toegang tot hulp, met name gericht op betere aansluiting op de regionaal georganiseerde jeugdhulp. Deze visie ondersteunt de doorontwikkeling van de toegang en wordt vertaald naar aanbevelingen richting de 6 gemeenten. De betreffende lokale teams kunnen deze aanbevelingen inzetten voor de doorontwikkeling van de toegang om zodoende te komen tot een verbeterde werkwijze die past bij de visie en kaders van de regionale visie jeugdhulp. Duidelijk wordt wat er werkt in de toegang, we monitoren de toegang lokaal en regionaal, waardoor de uitvoering van de toegang voor ouders en kinderen verbetert. De visie is halverwege 2019 gereed.

BETROKKENEN BIJ HET PLAN

Regiogemeenten, lokale teams ofwel de toegang tot jeugdhulp, jeugdhulp en de Gecertificeerde Instellingen, ouders en jongeren die ervaring hebben met de toegang.

MONITORING

De toegang wordt lokaal en regionaal gemonitord op de uitvoering van de aanbevelingen die zijn gedaan ten aanzien van de doorontwikkelingen. Er wordt een evaluatiecyclus ingericht om de ontwikkelingen in de praktijk te volgen en te leren van de praktijk.

In het project Data analyse van Uithuisplaatsing toont 'Garage 2020' aan dat risico's op uithuisplaatsing inzichtelijk kunnen worden gemaakt. Door deze risico's te combineren met afgenomen jeugdhulp, zijn prognoses te maken van de afname van jeugdhulp en de risico's op wachtlijsten. Hiermee kan gestuurd worden op de matching van aanbod op de vraag.

VERBINDING MET ANDERE INITIATIEVEN/REGIO'S

Binnen de gemeenten worden de lokale teams doorontwikkeld, de regionale visie dient hieraan ondersteunend te zijn. De aanbevelingen voor de doorontwikkeling van de toegang zullen meegenomen worden in de implementatie van het nieuwe stelsel dat per 1 januari 2018, in de regio is gestart. Verbinding wordt gemaakt met andere initiatieven in de regio, zoals met de Kenniswerkplaats Transformatie Jeugd Amsterdam (KeTJA) die met name de focus heeft op een meer preventieve aanpak, effectieve hulp dichtbij en de versterking van eigen kracht van jeugdigen en gezinnen. Met als specifiek aandachtspunt de opgedane kennis ook te ontsluiten/toegankelijk te maken voor de overige regiogemeenten.

KENNISDELING

We delen kennis van onze ontwikkelingen en nemen kennis van ontwikkelingen in de andere regio's en van wat er landelijk ontwikkeld wordt zoals onder andere <https://www.integraalwerkenindewijk.nl/>.

EINDPRODUCT/VERVOLG

Regionale visie op de toegang (2019)

Verbeterde toegang op de jeugdhulp in gemeenten

3.2 Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien

Voorstel 2: Inzetten op veiligheid in het gezin en kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien

DOEL/INNOVATIE

We hebben een grote ambitie, namelijk: 'geen kinderen meer in een crisisopvang en inzetten op veiligheid in het gezin', zodat innovatie wordt gestimuleerd en er alles aan gedaan wordt om die ondersteuning in te zetten die nodig is in gezinnen.

Dit vraagt om een eenduidige visie op veiligheid en crisis en fors inzetten op hulp in het gezin, zodat kinderen zo thuis mogelijk opgroeien. Dat betekent dat we allereerst inzetten op het voorkomen en snel interveniëren van crisissen. Dat vereist ook het regelen van organisatorische zaken die dat mogelijk maken. Als we vroegtijdig op crisissen weten te acteren en deze zodoende kunnen voorkomen, zal plaatsing in residentiële opvang – momenteel vaak een vervolg op een crisisplaats – worden beperkt. Dit is een regionale transformatieslag die voor kinderen en ouders van groot belang is en waarmee de druk op specialistische hulp (en dus ook de financiën) zal verminderen. We gaan er daarbij vanuit dat crisissen altijd gaan over het gehele gezin en (bijna) nooit alleen over het kind. Dit betekent breed kijken naar stressfactoren op alle leefdomeinen en aanpak daarop organiseren.

Naast crisissen willen we inzetten op integrale, ambulante en specialistische ondersteuning vanuit (specialistische)jeugd- en volwassenenzorg in gezinnen om de veiligheid naar het kind toe te brengen en de risico's uit het gezin te halen. Professionals versterken we om (meer) integraal te werken vanuit een gezinsaanpak waarbij ook het netwerk ingezet wordt. Professionals werken zoveel mogelijk met de gezinnen en het netwerk samen, vanuit de inclusiegedachte om samen met de betrokkenen de juiste oplossing te vinden.

Daarnaast investeren wij in meer gedifferentieerde gezinsvervangende plekken. Hier wordt met voldoende ondersteuning, ook gericht op (pleeg)ouders, aan terugkeer naar huis of aan een goed perspectief voor het kind gewerkt.

AANPAK

We werken deze ambities uit in verschillende lijnen:

1. Formuleren van een eenduidige, op alle niveaus gedragen, visie op veiligheid en crisis, op basis van wat er al beschikbaar is bij organisaties, en ontwikkelen van een handelingskader. Waarbij het perspectief 'goed genoeg' goed is verkend door alle partijen en invulling heeft gekregen. Dit vraagt om een mindshift van professionals, maar ook van leidinggevenden en beleidsmakers. Het inventariseren en goed inzetten van (triage)instrumenten voor het beoordelen van veiligheid, crisis en instrumenten die handelen ondersteunen bij veiligheid en crisissen.
2. Vergroten van de expertise van de wijkteams en andere jeugdprofessionals. Het handelingskader en de visie zijn bedoeld voor meerdere partijen, waarbij de lokale teams een belangrijke rol spelen in de tijdige signalering van crisissen en van veiligheid, de eerste beoordeling en analyse. We gaan daarom professionals trainen aan de hand van de ontwikkelde visie, het handelingskader en de bijbehorende instrumenten. Om aankomende crisissen te signaleren, in te

zetten op veiligheid en met betrokkenheid van ouders, kind en netwerk beslissingen te nemen die de veiligheid in het gezin terugbrengen en versterken.

3. Versterken en ondersteunen van de uitvoeringsoverleggen in 6 gemeenten waar casussen besproken worden waarbij mogelijke UHP aan de orde is, met benodigde expertise en/of experts. Er wordt vanuit integraal oogpunt gesproken, gericht op het thuis laten wonen van kinderen en het kijken naar alternatieven voor jeugdhulp met verblijf. Uitgangspunten daarbij zijn onder andere: kijken naar wat anders of meer gedaan kan worden en wat nodig is om een kind thuis te laten wonen. Het is daarbij cruciaal om de volwassenenzorg, specifiek de volwassen-GGZ onderdeel te maken van de aanpak.
Ook van belang hierbij is een visie op en besluitvorming over uithuisplaatsing zodat, indien uithuisplaatsing echt nodig is, beoordeeld kan worden wat voor plek een kind nodig heeft met welk doel en welke ondersteuning daarvoor nodig is.
4. Onderzoeken, versterken en benutten van aanbod voor gezinnen waar crisis/veiligheid aan de orde is. We richten ons daarbij specifiek op het aanbod van gezinshuizen, daginvulling/onderwijs en de groep kinderen waarvoor het heel ingewikkeld is om een plek te vinden en die vaak overgeplaatst worden. Van deze laatste groep onderzoeken we enerzijds welke elementen en patronen er binnen deze groep zijn en anderzijds brengen we het aanbod dat er voor deze groep is in beeld.
Verder kijken we welke alternatieve aanpakken, methoden en ook gezinsvormen nog aanvullend nodig zijn en of de mogelijkheid tot het inzetten van een Familiegroepsplan, zoals in de jeugdwet benoemd, wordt gehanteerd. Wat nodig is gaan we organiseren.
5. Versterken van de ondersteuning van pleeggezinnen met als doel het verminderen van het aantal voortijdige beëindigingen van een plaatsing. We inventariseren bestaande onderzoeken over op welke wijze pleeggezinnen nu ondersteund worden, welke behoeftes er liggen op dat gebied, en hoe dit georganiseerd kan worden. We richten ons hier ook op pleegouders van LVB-kinderen en kijken naar de inzet van specialistische pleegouders. Ook zetten we in op het organiseren van een extra ondersteunende schil (respijtzorg) rondom pleegzorg; onder andere door inzet van het netwerk.
6. Als er meer dan 2 keer overgeplaatst wordt, of als kinderen te lang moeten wachten op een plaatsingen, willen de wethouders een rappel organiseren. Dit doen we niet uit de gedachte van controle, maar het organiseren van een evaluatiecyclus op meta niveau, waarbij een analyse plaatsvindt aan de hand van casuïstiek. Het doel hiervan is het signaleren van bepaalde patronen; wat is hier aan de hand? Waarom lukt het niet en wat leert ons dat over de rest van de keten?

BETROKKENEN BIJ HET PLAN

Jeugdhulpaanbieders, Gecertificeerde Instellingen, wijkteams, gemeenten, kennisinstituten.

Daarnaast worden ook bestaande specialistische pleegouders, -gezinsouders, ouders, ervaringsdeskundige jongeren en medewerkers betrokken, om te leren van hun kennis, ervaring en verbetervoorstellen.

MONITORING

We gaan de verschillende onderdelen van de aanpak monitoren, daarbij gaat het om:

- Op basis van kwantitatieve gegevens monitoren of het aantal uithuisplaatsingen afneemt.
- Aan de hand van kwantitatief onderzoek monitoren of de uitval in pleeggezinnen afneemt.
- Op basis van een meta-analyse monitoren hoeveel doorplaatsingen er zijn en of deze afnemen.
- Door middel van kwalitatief onderzoek onder professionals meten of zij zich voldoende toegerust voelen om de nieuwe visie en werkwijze uit te voeren.
- Aan de hand van casuïsonderzoek in beeld brengen wat werkt; dus wat de succesvoorbeelden zijn waarbij kinderen niet uit huis zijn geplaatst.
- Tot slot monitoren of er uit de groep kinderen die nu lastig te plaatsen is, meer kinderen in pleeggezinnen geplaatst worden.

VERBINDING MET ANDERE INITIATIEVEN/REGIO'S

- Bij de vereniging SIGRA is een werkgroep crisiszorg en van hun kennis en expertise maken we, waar mogelijk, gebruik.
- Het online platform Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming heeft diverse publicaties over 'goed genoeg' ouderschap.
- Het huidige project data analyse van Garage2020 dat de risico's op uithuisplaatsing inzichtelijk heeft gemaakt.
- Project Verborgene Oplossingen.
- Programma Doorontwikkeling Sociaal Domein.
- Pleegzorg Nederland en De Nederlandse Vereniging voor Pleegzorg (NVP) voeren zelf geregeld behoefte-onderzoek uit onder pleegouders. Hier maken we gebruik van.
- Het NJi start momenteel met een onderzoek naar de knelpunten in het aanbod voor pleegouders, van de resultaten die begin 2019 beschikbaar komen maken we gebruik.
- Wij als regio hebben ons aangemeld voor de pilot 'Voor ieder kind een thuis!', indien gehonoreerd, delen we kennis en maken we gebruik van ondersteuning van de samenwerkingspartners uit het project 'Ruimte voor jeugdhulp in gezinsvormen'.

KENNISDELING

- De 'succesvoorbeelden' die opgehaald worden, worden landelijk gedeeld aan de hand van bijvoorbeeld een factsheet of infographic.
- Voor het delen van andere interessante bevindingen maken we gebruik van bestaande platforms en netwerken zoals Pleegzorg Nederland, De NVP en Alliantie Kind en Gezin.
- Academische Werkplaats Kindermishandeling: Samen voor het veilig opgroeien van kinderen! Regio: Zuid Kennemerland, IJmond en de Haarlemmermeer.

EINDPRODUCT EN VERVOLG

Als eindproducten en voor het vervolg hebben we:

- Een eenduidige en gebundelde visie op veiligheid en crisis met handelingskader en instrumenten.
- Een gedeeld kader over wat 'goed genoeg' ouderschap is.
- Breed palet met aanbod van alternatieve vormen voor als kinderen niet thuis kunnen wonen;
- Uitbreiding van effectieve interventies in de gezinnen.
- Een analyse over de groep kinderen voor wie het zeer lastig is om een plek te vinden, of die vaak overgeplaatst worden.
- En tot slot een analyse van wat werkt; de succesverhalen van kinderen waarbij uithuisplaatsing is voorkomen.

Voorstel 3: Afbouw JeugdzorgPlus en stoppen met separeren

DOEL/INNOVATIE

Nederland heeft de grootste capaciteit JeugdzorgPlus vergeleken met andere Europese landen. JeugdzorgPlus wordt ingezet ter bescherming van zeer kwetsbare kinderen die zelf in onveiligheid verkeren of anderen in onveiligheid brengen. We denken dat dit niet goed is voor kinderen, omdat ze eerst uit de maatschappij gehaald worden en vervolgens de stap weer terug gemaakt moet worden. Doel is daarom om JeugdzorgPlus af te bouwen, door te zoeken naar alternatieve maatwerkoplossingen en JeugdzorgPlus-trajecten sneller af te schalen.

Voor de jongeren die in een JeugdzorgPlus instelling of instelling voor acute psychiatrische zorg zitten, is de ambitie het aantal separaties af te bouwen tot nul in 2020.

AANPAK

Om deze doelen te bereiken hanteren we drie hoofdlijnen

1. Nul separaties in de opvang en JeugdzorgPlus voorzieningen
Binnen de Bascule (Panama: afdeling voor acute psychiatrische zorg) en Spirit (gesloten jeugdzorg: De Koppeling) wordt onderzocht hoe het aantal separaties tot nul kan worden gereduceerd. Hiervoor is het van belang dat er een eenduidig handelingskader wordt opgesteld met daarin een gedeelde definitie over veiligheid. Ook moet er aandacht zijn voor flexibiliteit van de organisatie zodat er, indien escalatie plaatsvindt, voldoende geschoold personeel is om in plaats van separatie 1-op-1 inzet (holding) te plegen. Daarnaast wordt de inzet van domotica (bijvoorbeeld in de vorm van stressmeters) onderzocht. En wordt er nader bekeken welke alternatieven er zijn voor separatie. Daarbij valt te denken aan 'wel afgezonderd, niet afgesloten', bijvoorbeeld aan de hand van High Intensive Care (HIC).
2. Afbouw van de Koppeling naar kleinschalige groepen
Via een aantal pilots wordt de Koppeling getransformeerd naar kleinschalige JeugdzorgPlus groepen voor kinderen die korte tijd bescherming nodig hebben en waar niet meer gesepareerd wordt. Eén groep wordt op termijn gesloten. Voor deze kinderen worden alternatieve maatwerkoplossingen ingezet waardoor er niet meer gekozen kan of hoeft te worden voor een gesloten opname. Voor afbouw van JeugdzorgPlus is ook een verbetering in de keten nodig; eerder signaleren en eerder de juiste inzet om verdere escalatie te voorkomen. Ook is een voorstel voor afbouw om een expertise tafel in te richten waar beoordeling plaatsvindt of instroom of doorverwijzing naar JeugdzorgPlus echt noodzakelijk is. Tot slot wordt ook onderzocht hoe de duur van JeugdzorgPlus trajecten verkort kan worden.
3. Onderzoeken alternatief aanbod aan jeugdhulp en verblijf om afbouw en ombouw te realiseren
We onderzoeken methodieken die een alternatief bieden voor JeugdzorgPlus, of de afbouw bespoedigen. Voorwaarde voor deze alternatieven is dat ze systeemgericht plaatsvinden en zoveel mogelijk in verbinding met de maatschappij. Alternatieven die onderzocht kunnen worden zijn: De toepassing van Multisysteemtheorie (MST) in de thuissituatie, gecombineerd met een kortdurend verblijf in de JeugdzorgPlus en trajectbegeleiding, deels gesloten voorzieningen (bijvoorbeeld alleen overdag), gesloten thuis (met inzet domotica/enkelbanden) en andere innovatieve vormen. Op basis van verkennend onderzoek wordt bepaald welke alternatieven in de vorm van een pilot ingezet kunnen worden.

BETROKKENEN BIJ HET PLAN

JeugdzorgPlus aanbieders, Jeugdhulpaanbieders, Gecertificeerde Instellingen, Gemeenten, Raad voor de Kinderbescherming, Gecertificeerde Instellingen, onderwijspartners, GGZ partners, lokale teams. Daarnaast worden ook ouders, ervaringsdeskundige jongeren en medewerkers betrokken, om te leren van hun kennis, ervaring en verbetervoorstellen.

MONITORING

- Voor de afbouw van de Koppeling: aansluiting bij de Academische Werkplaats Forensische Jeugd/Academische Werkplaats Risicojeugd kunnen betrokken worden of Arne Popma, hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie De Bascule.
- Het aantal separaties wordt al gemonitord, dit wordt gecontinueerd.
- Voor de MST-monitoring wordt gebruik gemaakt van het Viersprong In Research on Personality Disorders (VISPD) in nauwe samenwerking met prof. dr. R. Scholte van de Radboud Universiteit.

VERBINDING MET ANDERE INITIATIEVEN/REGIO'S

- Aansluiten bij ambitie van de minister van VWS om in 2020 te stoppen met separeren.
- Aansluiten bij regionale beweging 'Radicaal stoppen met Dwang en Drang'.
- Pilot jeugdhulp en voortgezet onderwijs in de regio Lekstroom.

KENNISDELING

De kennis en ervaring die wordt opgedaan met kleinschaligheid, kleinschalige JeugdzorgPlus groepen en alternatieven voor JeugdzorgPlus worden gedeeld in het directeurenoverleg JeugdzorgPlus van Jeugdzorg Nederland en met de VNG en VWS.

Aansluiten bij de landelijke werkgroep die zich met de reductie van separeren bezighoudt. Deze werkgroep legt in meerdere regio's de verbinding tussen verschillende kinder- en jeugdpsychiatrische instellingen.

EINDPRODUCT EN VERVOLG

- Af- en ombouw van JeugdzorgPlus;
- Ontwikkelde alternatieven;
- In 2020 niet meer separeren;

3.3 Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen

Voorstel 4: Doorgaande schoollijn met ondersteuning van jeugdhulp

DOEL/INNOVATIE

Alle kwetsbare kinderen in de regio moeten zich in een doorgaande schoollijn naar vermogen kunnen ontwikkelen en ontplooien. Het is hiervoor belangrijk om ongeoorloofd verzuim, gedragsproblemen en uiteindelijk voortijdige schooluitval te voorkomen. Ook moet het aantal leerlingen dat nu thuiszit, verminderd worden en is er specifieke aandacht nodig voor de hoogbegaafde kinderen. Dit alles vraagt om de meest ideale inrichting van de zorgstructuur op school met het gezin en zoveel als mogelijk in de wijk.

Positieve inzet op de schoolse ontwikkeling van jeugdigen is een belangrijk uitgangspunt voor de doorgaande zorglijn. Ook is er deskundig onderwijzend personeel, onderwijsondersteunend personeel en laagdrempelige hulp nodig op school. Met, daar waar nodig, snel in te zetten ondersteuning uit het voorveld en/of specialistische jeugdhulpverlening. Zodoende worden de zorgtaken van de school en haar docenten verlicht, en de verbinding tussen scholen, gezinnen en ondersteuning in de wijk vergroot. Jeugdigen en ouders ontvangen zorg via een voor hen vertrouwde omgeving.

Daarbij is aandacht voor een preventieve aanpak waarbij beginnende problemen snel en goed gesignaleerd en opgepakt worden, zodat kwetsbare kinderen, met de juiste ondersteuning op school en thuis, zich goed kunnen ontwikkelen en ontplooien.

AANPAK

We gaan samen met de onderwijsbesturen, samenwerkingsverbanden en (specialistische) jeugdhulp onderzoeken hoe deze ambitie ook binnen het regulier onderwijs te realiseren is. Hierbij vergelijken en benutten we de werkwijzen die er zijn binnen de regio. Hierbij valt te denken aan de ouder-kind coaches en ouder- en kindadviseurs op de scholen, werkwijzen in andere regio's en innovatieve methoden zoals gamification binnen de jeugdhulp, waarbij kinderen bijvoorbeeld om leren gaan met hun emoties en angst.

De kennis van een project dat momenteel in het speciaal onderwijs wordt uitgevoerd kan gebruikt worden; hierbij wordt specialistische jeugdhulp, zonder verwijzing, als algemene voorziening ingezet op die onderwijsvoorzieningen waar veel kinderen gebruik maken van specialistische jeugdhulp. De uitkomsten en aanbevelingen van het onderzoek dat UvA en Kohnstamm hier naar doen worden benut.

Om de ambities te realiseren zijn er 3 uitgangspunten:

1. Koppeling met preventie (vroegsignalering, inzet voorveld, aansluiting lokale teams e.d.)
2. Samenwerking gezin-school-wijk
3. Ondersteuning dichtbij

Hiervoor wordt verkend welke werkwijze passend is, welke inzet nodig is op basis van huidige data en welke (samenwerkingsafspraken) daarvoor nodig zijn.

BETROKKENEN BIJ HET PLAN

De schoolbesturen PO en VO, samenwerkingsverbanden, ouders/ouderraden, leerplicht, lokale teams, de toegang, jeugdhulpaanbieders en gemeente, UvA en Kohnstamm.

MONITORING

- Terugdringen van voortijdige schooluitval of afstromen naar speciaal onderwijs;
- Terugdringen van het aantal thuiszitters;
- Kortere en snellere route naar zorg;
- Kortere zorgtrajecten.

Monitoring vindt plaats door een nulmeting en door gegevens van de gemeente en onderwijs te koppelen, in outcome hierin mee te nemen en benutten voor sturing. De nieuwe werkwijze kan gevolgd worden door de reguliere gemeente monitor.

Daarnaast worden de gegevens benut uit het onderzoek van de UvA en het Kohnstamm Instituut, om een onderzoeksopzet voor het regulier onderwijs te maken tijdens de eerste uitvoeringsfase.

VERBINDING MET ANDERE INITIATIEVEN/REGIO'S

- Doorontwikkeling lokale teams;
- Aanpak thuiszitters;
- Passend Onderwijs;
- Bestaande vormen van jeugdhulp op reguliere scholen elders in het land, w.o. regio Woerden en Ronde Venen waarbij het Verwey-Jonker Instituut hier onderzoek naar heeft gedaan en geconcludeerd dat veel winst is behaald op het gebied van effectiviteit.

KENNISDELING

De samenwerking in het speciaal onderwijs heeft nu al landelijke aandacht: hoe krijg je onderwijs en gemeente op een lijn om gezamenlijk uitvoering te geven aan de ambitie? Hoe voorkom je dat jeugdhulp bijpast waar Passend Onderwijs te kort komt en vice versa en, hoe ga je elkaars taal spreken en elkaar vertrouwen om gezamenlijk dit aan te gaan? We beogen deze vragen (deels) te beantwoorden via het onderzoek en de hieruit voortkomende aanpak. Deze resultaten delen we breder.

EINDPRODUCT EN VERVOLG

Eenduidige werkwijze binnen het onderwijs om zorgvragen te signaleren en op te pakken in samenwerking met school, het gezin en jeugdhulp. Resultaat van de aanpak is voorkomen uitval, thuiszitters en tijdige signalering van problematiek.

Opleidingsinstituten als PABO, Hogescholen en Universiteiten zullen de aankomende professionals moeten meenemen in de nieuwe ontwikkelingen. Samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs is niet altijd vanzelfsprekend.

3.4 Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden

Voor deze actielijn nemen we geen voorstellen op, volgen we de landelijke ontwikkelingen en leren van andere regio's. Daarnaast worden ten aanzien van deze actielijn al diverse initiatieven ondernomen zoals het programma 16-27 jaar. De kennis en ervaring die daaruit voortkomen delen wij met andere regio's.

3.5 Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt

Voorstel 5: Uitrol pilot Innovatieve psychiatrie

DOEL/INNOVATIE

Op initiatief van Jeugdbescherming Regio Amsterdam (JBRA), GGD Amsterdam-Amstelland en twee regionale GGZ-instellingen (Arkin en InGeest) is in 2016 bescheiden gestart met de pilot 'Innovatieve psychiatrie'. Deze pilot is gericht op het verhogen van de veiligheid van kinderen van ouders/verzorgers met psychiatrische problemen. Gezinsmanagers van JBRA werken daarin intensief samen met een sociaal psychiatrisch verpleegkundige (SPV) die alle volwassen ouders/opvoeders screent bij zowel (preventieve) JB als JR.

Wegens het succes van de pilot tot nu toe willen we deze pilot inhoudelijk doorontwikkelen en tevens uitbreiden naar de andere teams binnen JBRA zodat de werkwijze in de hele regio toegepast wordt en op termijn ook bij de andere GI in de regio.

Het doel is bevorderen dat kinderen onder begeleiding van Jeugdbescherming veilig opgroeien, door inzicht te krijgen in de mate van psychiatrische problematiek bij ouders en hen zo nodig te verwijzen naar professionele zorg. Vervolgens om samen met de V-GGZ te bepalen hoe deze volwassenen hun opvoedrol adequaat kunnen uitvoeren.

Ouders van kinderen die bij JBRA in begeleiding zijn worden gezien door de SPV'er en kunnen worden toegeleid naar volwassen GGZ-hulp. Dat is voor kinderen relevant omdat oorzaken van onveiligheid als gevolg van gedrag van hun ouders hiermee kunnen worden weggenomen. Ouders zelf blijken in de praktijk zeer te spreken voor de aandacht die er ook voor hen is.

In de Amsterdamse pilot is tot nu toe gebleken dat bij 70% van de gezinnen een of meer volwassenen in beeld zijn bij wie sterke vermoedens bestaan van psychiatrische problematiek, bij 70% daarvan is geen lopende psychiatrische zorg en is het gelukt om 70% van die gezinnen toe te leiden naar de V-GGZ. Bijkomend voordeel is dat ouders zich gehoord en gesteund voelen.

AANPAK

De SPV gaat op verzoek van de gezinsmanager mee op huisbezoek bij nieuw gemelde gezinnen om te screenen en is ook beschikbaar voor consultatie van gezinnen die al in begeleiding zijn. Door deze screening ontstaat inzicht in de mate waarin sprake is van psychiatrische en bijkomende sociale/maatschappelijke problematiek, de mogelijke gevolgen hiervan voor de kinderen en welke vervolgtacties er nodig zijn. De SPV'er kan ouder(s) doorgeleiden naar de volwassen GGZ. Hierdoor ontwikkelden de SPV en de gezinsmanagers een (nog) bredere blik, waarin de veiligheid van het kind en de effecten van ouderproblematiek op het functioneren van het kind centraal staan. Ook zijn gezinsmanagers hierdoor beter in staat psychische problematiek van de ouders te duiden en ervaren de begeleiding van de gezinnen als minder moeizaam. De SPV'er ontwikkelt kennis over het specialistische jeugdveld.

Er wordt ook gezamenlijk intervisie gehouden door JBRA, GGD en volwassen-GGZ. Deze geeft alle betrokkenen inzicht in het belang van een gezamenlijk beeld van veiligheid voor alle leden van het gezin. Er wordt ook casuïstiek ingebracht, waarbij wordt bepaald welke aanvullende behandeling en begeleiding nodig is om de blijvende veiligheid te bereiken. Het tijdens de intervisie opgebouwde inzicht in elkaars werkwijze helpt ook om een gezamenlijke gezinsgerichte visie te ontwikkelen.

In de doorontwikkeling is het de bedoeling dat steeds meer de betrokken behandelaar ook aan tafel komt om de gezinsgerichte visie te concretiseren en om te bespreken hoe de opvoeding en rol van opvoeder opgenomen kan worden binnen de GGZ behandeling.

BETROKKENEN BIJ HET PLAN

Jeugdbescherming, WSG, LJ&R, GGD, GGZ en lokale teams

MONITORING

Tegelijk met de pilot loopt een onderzoek met zowel kwantitatieve en kwalitatieve elementen. Dat blijft doorlopen gedurende de verdere uitrol ervan. De te monitoren onderdelen zijn onder andere

- Aantal ouders met vermoedens van GGZ problematiek;
- Aantal ouders dat contact heeft (gehad) met GGZ;
- Aantal ouders dat wordt verwezen naar GGZ;
- Tevredenheid van ouders over het contact met de SPV'er;

VERBINDING MET ANDERE INITIATIEVEN

- De pilot loopt bovenregionaal, ook in Amstelveen en Zaanstad in een SPV'er betrokken bij een team van JBRA.
- De te starten pilot gezinsbehandeling (voorstel 6). Vanuit pilot innovatieve psychiatrie kunnen ouders en gezinnen doorverwezen gaan worden naar de gezinsbehandeling.
- In Haaglanden gaat iets vergelijkbaars van start, goed om ervaringen uit te wisselen. Er zijn al contacten met Jeugdbescherming Haaglanden.

KENNISDELING

De werkwijze van de gehele pilot kan interessant zijn voor andere regio's in het land. Niet alleen ten aanzien van de samenwerking tussen de gecertificeerde instelling en volwassen GGZ, maar ook voor lokale teams, Veilig Thuis, Blijf Groep, maatschappelijke opvang.

EINDPRODUCT EN VERVOLG

Door het gezamenlijk optreden ontwikkelen de SPV en de gezinsmanagers een (nog) bredere blik, waarin de veiligheid van het kind en de effecten van ouderproblematiek op het functioneren van het kind bij elkaar komt.

We streven ernaar deze pilot bij alle GI uit te rollen in de regio, omdat wij menen dat dit juist voor deze gezinnen met de meest kwetsbare kinderen, waarin de ervaring nu leert dat bij 70% van de ouders GGZ problematiek speelt de samenwerking standaard moet worden.

Het is daartoe van belang dat er financiële afspraken gemaakt kunnen worden met de zorgkantoren; wij trekken hierin op met VWS. Dat kost naar verwachting enkele jaren die wij willen overbruggen met deze pilot.

Voorstel 6: Gezinsbehandeling met een of beide ouders met psychische problemen.

DOEL/INNOVATIE

Het doel is het voorkomen van (verdere) ontwrichting in gezinnen door de psychiatrische problematiek (vroegtijdig) aan te pakken en tot herstel te komen van het gezonde gezinssysteem met gezonde ouders en kinderen. Hiervoor bieden we een integraal begeleidings- en behandeltraject, gericht op persoonlijke behandeling en gezinsbehandeling. Waarbij de opvoeding en veiligheid versterkt wordt en gezinsproblematiek en het risico op ontwikkelingsproblemen en psychopathologie bij kinderen (intergenerationele problematiek) verminderd wordt. Er wordt op alle leefgebieden geïntervenieerd (onderwijs, inkomen, wonen, support, school/werk, welzijn en gezondheid), waardoor ouders en kinderen in hun dagelijks leven meer kunnen participeren en zich gelukkiger voelen. We richten ons daarbij primair op de meest kwetsbare groep ouders met persoonlijkheidsstoornissen (zoals borderline).

AANPAK

Om dit doel te realiseren starten we met een pilot waarbij hulp geïntegreerd wordt vanuit de volwassen-GGZ, jeugd- en opvoedhulp en jeugd-GGZ. Het is van belang aan de voorkant de triage goed in te regelen door voldoende beschikbare expertise. Er wordt vanuit de praktijk gewerkt, waarbij ook het (door)ontwikkelen van een goede gezinsmethodiek een belangrijk onderdeel is. Samenwerking met andere domeinen, verslavingszorg, schuldsanering, WPI, wonen, wordt onderdeel van de pilot. De pilot wordt uitgevoerd door een geïntegreerd team, dat (gedeeltelijk) werkzaam is op één locatie in één regio.

We benutten en brengen de goede elementen samen uit V-GGZ en Jeugdhulp die in de regio her en der al worden beproefd op onderdelen (bijvoorbeeld Fact-teams jeugd, A-team, pilot innovatieve psychiatrie, ervaringsdeskundigen als maatjes voor cliënten InGeest, resultaat gestuurde jeugdhulp met context aanpak in jeugdinstel).

Belangrijke thema's voor deze pilot zijn: dat betrokken partijen, en met name de volwassen-GGZ, bestaande werkwijzen, methodieken en werkcultuur binnen hun eigen sector durven op te geven; het privacy vraagstuk; het trainen van professionals in het integraal & inclusie-denken en handelen; en het vertrouwenwekkend zijn voor ouders en gezinnen, zodat ze de gezinsbehandeling aangaan. Daarnaast is een sluitende samenwerking binnen de keten tussen de verwijzers en de zorgaanbieders noodzakelijk zodat de juiste gezinnen verwezen kunnen worden. Belangrijk is te bezien hoe deze keten ingericht wordt en via welke routes de gezinnen in aanmerking komen voor en verwezen worden naar dit aanbod. Voor de duurzaamheid van deze pilot is het van belang dat we toewerken naar een gezinsfinanciering.

BETROKKENEN BIJ HET PLAN

Aanbieders van volwassenpsychiatrie, specialistische jeugdhulp (kinder- en jeugdpsychiatrie, jeugd- en opvoedhulp), Gecertificeerde Instellingen, wijkteams en huisartsen en POH'ers. Specifiek aandacht voor en betrekken van LVB sector en inzetten van ervaringsdeskundigen.

MONITORING

- Verminderde crisisincidenten;
- Toegenomen veiligheid (ARIJ vragenlijst);
- Verhoging levenskwaliteit (Kidsscreen, Mansa);
- Verminderde psychopathologie (CBCL, YSR, Aseba);
- Verhoogd gezinsfunctioneren (OBVL, VGK);
- Kostenbesparing in vergelijking met reguliere behandelingen.

VERBINDING MET ANDERE INITIATIEVEN/REGIO'S

- Innovatieve psychiatrie, onder andere vanuit deze pilot kunnen ouders en gezinnen doorverwezen worden naar de gezinsbehandeling.
- De verwachting is dat een aantal gezinnen waarvoor het gaat in voorstel 2, gebaat zijn bij gezinsbehandeling zoals in deze pilot wordt beoogd.
- Verkorten van de Jeugdbeschermingsketen.
- Aanpak Risicovol Ouderschap.
- Programma Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.
- Maatjes projecten en inzet ervaringsdeskundigen.

KENNISDELING

Wat werkt in de samenwerking tussen volwassen- en jeugd GGZ en ten aanzien van passende interventies zijn interessant om te delen en kunnen ervoor zorgen dat in andere regio's sneller een dergelijke samenwerking van de grond komt.

EINDPRODUCT EN VERVOLG

- Traject integrale gezinsbehandeling waarbij we weten wat werkt.
- Doorontwikkelde gezinsmethodiek.
- Gezinsfinanciering.

Voorstel 7: Pilot verkorten doorlooptijd Jeugdbeschermingsketen

DOEL/INNOVATIE

Effectiever zijn op veiligheid door mensen (0-100) sneller blijvend veilig te stellen, is het doel van de pilot om de doorlooptijd van de jeugdbeschermingsketen te verkorten. Momenteel duurt het veiligstellen van mensen, kinderen en volwassenen, in de keten, te lang. Dit komt doordat de jeugdbeschermingsketen volgordelijk is georganiseerd. De bedoeling is geïntegreerd te gaan werken in de veiligheidsketen, bijvoorbeeld met een gezamenlijke analyse/triage en het hanteren van gedeelde afwegingscriteria. Dat is beter voor het kind/gezin, want er wordt eerder ingegrepen en het gezin komt sneller op de juiste plek en beter voor capaciteit van -schaars- personeel. De verwachting is dat nog veel winst kan worden geboekt, bijvoorbeeld tussen Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis, en Raad voor de Kinderbescherming, waar nu soms volgtijdelijk wordt gewerkt.

Onderzoek alléén leidt niet tot veiligheid, dat doen alleen de juiste interventies op het juiste moment. Om te weten wat die interventie moet zijn voor blijvende veiligheid, is onderzoek nodig. Tegelijkertijd is ook een interventie op de actuele veiligheid nodig, zodat mensen merken dat verbetering mogelijk is en de maatschappij onveiligheid niet accepteert.

Samen Doen Amsterdam, Veilig Thuis, Jeugdbescherming, Raad voor de Kinderbescherming, Rechtbank en de Blijf Groep slaan de handen in één om te komen tot een nieuwe manier van werken in de organisaties.

1. De keten is nu gericht op jeugd (18-). De innovatie is om de aanpak te richten op 0-100 jaar.
2. We beogen in beeld te krijgen of deze gezamenlijk ontwikkelde werkwijze het effect heeft dat inzet van professionals zo effectief mogelijk gebeurt. Het wegnemen van overlap zou dit moeten bewerkstelligen.

In deze pilot wordt gewerkt aan een meer geïntegreerd werkproces, waardoor er geen sprake is van opvolgende partijen die triageren en of onderzoek doen, maar professionals bepaalde stappen gezamenlijk uitvoeren en eerder en breder gedragen tot een oordeel over de situatie komen. Dat betekent dat sneller de juiste interventies kunnen worden ingezet die nodig zijn om de veiligheid te

verbeteren. Ook zal de duur van onderzoeken verkorten, waardoor er eerder overgegaan kan worden op het doorbreken van patronen in het gezin. Effectief wordt de schade die kinderen en volwassenen oplopen beperkt en eerder gewerkt aan herstel en traumaverwerking.

AANPAK

Met de betrokken partijen wordt onderzocht of de huidige jeugdbeschermingsketen verkort dan wel gewijzigd kan worden. Ook wordt onderzocht hoe we de bescherming tussen volwassenen onderling en tussen volwassen en jeugdigen beter, sneller en effectiever kunnen vormgeven, omdat ook dat bedraagt aan de veiligheid van kinderen.

Gedacht wordt aan een gezamenlijke analyse/triage, gedeelde afwegingscriteria en het ontwerpen van een nieuw organisatie-overstijgend werkproces.

Er wordt in een pilot aan de hand van casuïstiek gezocht naar een meer geïntegreerde analyse aan de voorkant van de JB-keten. Voorstel is om dit te doen in dezelfde wijk waarin de rode draad van samenwerking bij kindermishandeling wordt uitgetest. Van belang is aandacht te besteden aan de verschillen in wijkstructuren (onder andere die van een dorp en een stad) om goed te kijken naar wat werkt.

We willen een externe partij inhuren die de opdracht krijgt om met de professionals van de verschillende organisaties, vanuit de casuïstiek, te komen tot een nieuw effectief gezamenlijk werkproces.

BETROKKENEN BIJ HET PLAN

Gemeenten, Jeugdbescherming, Raad voor de Kinderbescherming, lokale teams, Blijf Groep, Veilig Thuis, Rechtbank, VWS en V&J. Daarnaast worden ouders, ervaringsdeskundige jongeren en medewerkers betrokken, om te leren van hun kennis, ervaring en verbetervoorstellen.

MONITORING

Er worden indicatoren opgesteld waarmee de effectievere inzet op veiligheid gemonitord kan worden. Dit met als doel mensen sneller en blijvend veilig te stellen. Te denken valt aan de doorlooptijd van onderzoekstrajecten en de termijn waarop daadwerkelijk hulp wordt ingezet en aan tevredenheid van cliënten en professionals.

VERBINDING MET ANDERE INITIATIEVEN

Er vinden twee soortgelijke pilots plaats, hier sluiten we, waar mogelijk, bij aan:

- Pilot Rode Draad stadsdeel Oost;
- Pilots in Utrecht en Zoetermeer.

KENNISDELING

Op het gebied van kennisdeling is het voorstel van de betrokken partijen om verbinding te zoeken met gelijksoortige pilots in Nederland. Ook is het voorstel om te onderzoeken of alle landelijke pilots ten aanzien van de Jeugdbeschermingsketen landelijk ondersteund dan wel gemonitord kunnen worden.

EINDPRODUCT EN VERVOLG

Als de resultaten positief zijn en we hiermee een doorbraak realiseren dan wordt deze werkwijze definitief geïmplementeerd en verder uitgerold. De pilotfase wordt dan beëindigd. De beschreven resultaten en het werkplan worden toegankelijk voor andere jeugdzorgregio's.

Voorstel 8: Onderzoek (cliënt)ervaring Preventieve Jeugdbescherming

DOEL/INNOVATIE

In de evaluatie van de Jeugdwet is de uitbreiding van drang in de jeugdhulp, onder andere uitgevoerd door de Gecertificeerde Instellingen (GI's), kritisch aan de orde gesteld. *“De uitbreiding van drang in de jeugdhulp levert zowel vanuit de optiek van rechtsbescherming voor burgers als die van transparantie in de rol van de Gecertificeerde Instellingen problemen op”.*

Bij Jeugdbescherming Regio Amsterdam (JBRA) wordt al ongeveer 6 jaar gewerkt met de werkwijze Preventieve Jeugdbescherming, vanuit de bedoeling gezinnen zoveel mogelijk zelf verantwoordelijk te laten zijn voor het realiseren van een veilige opvoedingssituatie in hun gezin en te motiveren om de voor de kinderen noodzakelijke hulp in te zetten. Het voorstel is een onderzoek te doen naar de ervaringen met deze werkwijze van cliënten en uitvoerders van JBRA. Dit levert informatie op over wat werkt in deze werkwijze en wat doorontwikkeld kan worden. Er is voor gekozen dit onderzoek alleen bij de lokale GI te laten uitvoeren, die verreweg de meeste cliënten bedient (75%) en al langer deze methodiek hanteert. De resultaten zullen ook met de beide andere GI's worden gedeeld; de eventuele lessen voor doorontwikkeling gelden vanzelfsprekend voor alle GI's die Amsterdam inzet. Bovendien kan de informatie voor wijkteams zinvolle informatie opleveren over het meekrijgen van ouders in het accepteren van hulp.

Het doel van dit onderzoek is om duidelijk te krijgen of Preventieve Jeugdbescherming voldoende voldoet aan het vrijwillige karakter en de rechtsbescherming voor cliënten en of het voor hen voldoende transparant is in welk kader zij begeleid worden.

Het onderzoek levert daarnaast informatie op over wat als goed ervaren wordt in de werkwijze en ten aanzien van deze onderwerpen en worden aanbevelingen voor verbetering geformuleerd.

Preventieve Jeugdbescherming is een innovatieve werkwijze die navolging heeft gevonden in Nederland, maar op verschillende wijzen wordt uitgevoerd. Naast de reguliere cliënt-tevredenheidsmetingen is nog niet onderzocht wat de ervaringen van cliënten zijn met deze werkwijze en of de rechtsbescherming voldoende is gewaarborgd. Onderzoek hiernaar levert goede aanbevelingen op voor doorontwikkeling van de werkwijze, zodat deze goed aansluit bij de cliënten en de aanbevelingen bruikbaar zijn voor andere GI's die Preventieve Jeugdbescherming bieden.

AANPAK

Het onderzoek wordt uitgevoerd door middel van een narratieve onderzoeksmethode, waarbij kwalitatieve informatie, de verhalen van cliënten en professionals, geduid worden en vertaald naar data. Met deze methode kunnen er representatieve uitspraken gedaan worden over een aantal kernonderwerpen. Deze worden vervolgens gekleurd en geduid met de ervaringen van betrokkenen. In werksessies worden vervolgens, samen met betrokkenen, aanbevelingen voor verbetering geformuleerd. Hiermee wordt het verandervermogen van de professionals aangesproken en kan de werkwijze doorontwikkeld worden.

De focus van het onderzoek is de rechtsbescherming en mate van transparantie die de cliënt ervaart. Onderwerpen van onderzoek zijn: de ervaring met en beleving van de werkwijze, de mate van vrijwilligheid, keuzevrijheid, de mogelijkheden om het oneens te zijn met de hulp die geboden wordt en de mogelijkheden voor het indienen van klachten.

De doelgroep van het onderzoek (het streven is een steekproef van 100-150 deelnemers) zijn ouders en jongeren die Preventieve Jeugdbescherming (hebben) ontvangen en professionals die deze werkwijze uitvoeren.

BETROKKENEN BIJ HET PLAN

Jeugdbescherming Regio Amsterdam, hun cliënten; ouders en jongeren en (waarschijnlijk) Hogeschool en Universiteit van Amsterdam die studenten inzetten voor het afnemen van interviews bij ouders en jongeren.

MONITORING

Het onderzoek is een soort monitor naar de ervaringen van de rechtsbescherming en werkwijze van Preventieve Jeugdbescherming.

Gemonitord wordt of de aanbevelingen uit het onderzoek daadwerkelijk hun beslag krijgen in de doorontwikkeling van de werkwijze.

VERBINDING MET ANDERE INITIATIEVEN

De resultaten van het onderzoek, wat deze zeggen over de ervaring van cliënten en de aanbevelingen ten aanzien van de wijze van werken, zijn bruikbaar en te vertalen naar de werkwijze bij: Innovatieve psychiatrie, de pilot Verkorten doorlooptijd beschermingsketen en bij de doorontwikkeling van de toegang en wijkteams.

KENNISDELING

De resultaten van het onderzoek worden landelijk gepresenteerd in een conferentie, geïnitieerd door VWS, over Preventieve Jeugdbescherming. De onderzoeksresultaten (de onderdelen relevant voor anderen) worden openbaar gemaakt en waar mogelijk gedeeld in kennisuitwisselingsbijeenkomsten.

De resultaten van dit onderzoek zijn relevant voor de GI's in de rest van het land die Preventieve Jeugdbescherming bieden. Daarnaast kunnen de resultaten ook relevant zijn voor andere jeugdinstanties en wijkteams die werken met het principe de ouders te motiveren tot het inzetten van noodzakelijke en passende hulp.

EINDPRODUCT EN VERVOLG

Het onderzoek Preventieve Jeugdbescherming levert de volgende resultaten op:

- Inzicht in de rechtsbescherming van cliënten tijdens Preventieve Jeugdbescherming.
- Inzicht in de ervaringen en tevredenheid van cliënten van JBRA.
- Aangrijpingspunten voor verdere doorontwikkeling van de methodiek.

3.6 Investeren in vakmanschap

Voorstel 9: Een Lerende omgeving voor de jeugdprofessionals

DOEL/INNOVATIE

Met het Traject Samenwerking, Professionaliseren en Mobiliteit in het jeugdstelsel is door, voornamelijk 10, regionale jeugdhulp- en jeugdbeschermingsaanbieders en de lokale teams die actief zijn in het jeugdveld van de regio Amsterdam-Amstelland, besloten om gezamenlijk te investeren in een lerende omgeving voor jeugdprofessionals. Andere aanbieders werkzaam in Amsterdam-Amstelland kunnen aansluiten.

Het doel van dit traject is het bundelen van krachten om een omgeving te creëren waarin jeugdprofessionals individueel hun vakbekwaamheid kunnen blijven ontwikkelen en daarnaast leren om samen te werken in de praktijk, daar waar verschillende disciplines (jeugdhulp, GGz, LVB en jeugdbescherming) elkaar tegenkomen bij de ondersteuning van hulpvragen van kinderen/jongeren en opvoeders.

Daarnaast heeft dit traject ook tot doel een goede en gezonde arbeidsmarkt te creëren voor jeugdprofessionals. Door het gezamenlijk optrekken zal bovendien de verbinding op alle niveaus van de organisaties groeien. Naast de gewenste 'kruisbestuiving' tussen instellingen, zal met deze bundeling van krachten tenslotte de efficiëntie voor de instellingen afzonderlijk worden vergroot en daarmee ook kosten kunnen worden bespaard.

Kwalitatief goede professionals, met passie voor hun vak, die vanuit de bedoeling kunnen werken levert goede hulp voor ouders en kinderen. Nog altijd is de relatie tussen de hulpverlener en cliënt een zeer belangrijke factor bij het cliënttevredenheid en het behalen van goede resultaten. Investeren in professionals en vakmanschap blijft essentieel.

AANPAK

De lerende omgeving voor de jeugdprofessionals steunt op een drietal pijlers die hieronder zijn uitgewerkt.

1. Een leer-en reflectie pilot voor jeugdprofessionals actief in de uitvoering.
Deze pilot is erop gericht dat de jeugdprofessionals actief in het jeugdveld individueel blijven leren en competenties onderhouden. Ook wordt op deze manier onderzocht of de individuele 'bagage' van kennis en vaardigheden nog volstaat of dat er aanvullende scholing of training nodig is. Aan deze pilot nemen jeugdprofessionals deel die in eerste instantie in een casus worden betrokken vanuit hun eigen expertise, maar vervolgens elkaar kunnen tegen komen, omdat er bijvoorbeeld sprake is van meervoudige problematiek. De betreffende casus behoeft dus expertise op meerdere gebieden, waarbij het vraagstuk: hoe hierin kundig en effectief samen te werken, centraal staat. De professionals in deze pilot zijn leidend, maar ook bestuurders zullen deelnemen en gestructureerd reflecteren op de opbrengsten van deze pilot.
2. Het benutten van elkaars voorzieningen en infrastructuur rondom scholing.
Het (digitale) opleidingsaanbod van de afzonderlijke instellingen en lokale teams wordt ontsloten en toegankelijk gemaakt voor alle jeugdprofessionals actief in regio Amsterdam-Amstelland. Daarmee waarmee wordt de zogenaamde 'Jeugdhulp Academie' gerealiseerd. Hiervoor moet onder andere een uniform format worden ontworpen, een programma van eisen worden opgesteld en er moet worden onderzocht of er vanuit één systeem kan worden gewerkt of dat er met een digitaal 'voorportaal' wordt gewerkt en instellingen hun bestaande systemen kunnen behouden.
Daarnaast wordt een netwerk opgericht van verantwoordelijken voor het (na)scholingsaanbod uit de betrokken organisaties. Het doel hiervan is signalen van de jeugdprofessionals (wensen en knelpunten) met elkaar uit wisselen, kennis over en ervaring met bestaande trainingen delen en bijvoorbeeld te bespreken of het huidige opleidings- en trainingsaanbod voldoende aansluit op de vragen in de praktijk. Als nieuw aanbod moet worden ontwikkeld kan dit eventueel in samenwerking met het hbo, de universiteit en/of kennisinstituten.
3. Het vergroten van de mobiliteitsmogelijkheden voor de jeugdprofessional werkzaam in Amsterdam en de regio en het behoud voor het jeugddomein.
Deze pijler is vooralsnog gericht op instroom en doorstroom binnen het jeugddomein, maar aansluiting met het bredere sociaal domein is mogelijk. Bevordering van mobiliteit van de professionals in het veld is wenselijk vanuit lerend- en vitaal perspectief van de professionals en kan ook wenselijk zijn vanuit organisatieperspectief.
Er wordt een door de aangesloten aanbieders gezamenlijk (of onafhankelijk) beheerd mobiliteitsplatform en mobiliteit -en vacaturebank, inclusief flexpool, ontwikkeld en ingericht voor jeugdprofessionals. Hiervoor moet worden verkend of er aangesloten kan worden bij bestaande mobiliteits- en vacaturebanken in de jeugdsector of dat dit nieuw moet worden ontwikkeld.

De bedoeling is dat de daarbij aangesloten instellingen elkaar structureel informeren over vacatures, dat er loopbaanpaden voor de jeugdprofessionals beschikbaar komen en onderling afspraken worden gemaakt over het aantal beschikbare stages en traineeships voor jeugdprofessionals en studenten binnen de organisaties. En dat deze vervolgens aangeboden worden op de mobiliteitsbank. Daarnaast is het plan om 'ontmoetingen' te organiseren voor professionals die zijn geïnteresseerd in baanroulatie en wordt onderzocht of een gezamenlijke flexpool voor de opvang van onverwachte pieken en dalen wenselijk is. Meeloopdagen voor jeugdprofessionals ('kijk in andermans keuken') en voor studenten worden mogelijk gemaakt. Ook wordt met elkaar onderzocht of duobanen voor jeugdprofessionals aantrekkelijk worden gevonden. Verder is het plan om de contacten met het mbo, hbo en wo te intensiveren om te bespreken hoe de aansluiting van het onderwijs op het werkveld kan worden verbeterd.

Naast een online mobiliteit- en vacaturebank, zal worden onderzocht of een 'fysieke' locatie wenselijk en haalbaar is. Een mobiliteit en loopbaancentrum waar 'op maat' persoonlijk advies en begeleiding kan worden geboden aan de professionals werkzaam in het jeugddomein van Amsterdam en de regio bij het zoeken naar een andere functie. Daarmee wordt waarschijnlijk een grotere groep bereikt.

BETROKKENEN BIJ HET PLAN

De hierna volgende jeugdhulp- en jeugdbeschermingsaanbieders actief in de regio Amsterdam-Amstelland zijn betrokken bij dit plan: Altra, de Bascule, Cordaan, Jeugdbescherming Regio Amsterdam, MOC 't Kabouterhuis, lokale teams, Spirit, t ABC; WSG en Philadelphia worden benaderd voor aansluiting. Na de startfase is het de bedoeling dat ook andere aanbieders jeugd actief in de regio Amsterdam- Amstelland kunnen aansluiten.

MONITORING

- Monitoren aantal vacatures/stageplekken/traineeships;
- Monitoren mobiliteit van professionals;
- Monitoren aanbod scholing en gebruik van digitale scholingsmogelijkheden.

VERBINDING MET ANDERE INITIATIEVEN

- Er vindt afstemming plaats met het programma Doorontwikkeling Sociaal domein van de gemeente Amsterdam.
- Met het programma Personeelstekorten in maatschappelijke sector van de gemeente Amsterdam en met het project Aanpak personeelstekorten in het zwaardere segment van de jeugdhulp onder leiding van SIGRA.
- Ook vindt er afstemming plaats met het traject 'Aanbevelingen Verwey-Jonker rapport inzake personeelstekorten jeugdsector' van de gemeente Amsterdam.

KENNISDELING

De resultaten van de drie de pijlers kunnen interessant zijn om landelijk te delen, bijvoorbeeld via het nieuwe landelijke samenwerkingsplatform "Vakmanschap Jeugdprofessionals" en via FCB en SIGBRA.

EINDPRODUCT EN VERVOLG

De drie pijlers leveren verschillende concrete eindproducten, onder andere:

- De Jeugd Academie, waarin het (digitale) opleidingsaanbod van de afzonderlijke instellingen en lokale teams te vinden is.
- Een verduurzaamd netwerk van recruiters/ HR-adviseurs van de deelnemende organisaties-Een gezamenlijk (digitaal en/of fysiek) mobiliteit platform voor jeugdprofessionals.
- Een gezamenlijk flexpool voor onderlinge opvang van 'pieken en dalen' in de vraag en inzet van professionals. Met in het bijzonder aandacht voor concurrerende marktwerking door commerciële detacheringbureaus en inhuur van derden.
- Afspraken deelnemende instellingen met onderwijs (mbo, hbo, wo) over het verbeteren van de samenwerking en van de aansluiting van opleiding op praktijk.